

СЕКЦІЯ 5
SECTION 5

ВЕТЕРИНАРНІ НАУКИ
VETERINARY SCIENCES

УДК. 636.4

Федоренко І. О.

викладач,

ВСП “Козелецький фаховий коледж ветеринарної медицини
Білоцерківського національного аграрного університету”

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З АФРИКАНСЬКОЮ ЧУМОЮ СВИНЕЙ У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Африканська чума свиней (АЧС) – висококонтагіозна вірусна хвороба, яка вражає домашніх і диких свиней, завдаючи значних економічних збитків свинарству в усьому світі. Вважається, що в Україні поширення хвороби пов'язане з недостатніми заходами біобезпеки та заходами контролю та нелегальною торгівлею свинями. Заходи боротьби з АЧС в Україні базуються на ранньому виявленні хвороби та запобіганні занесенню і поширенню вірусу, включаючи заходи з ліквідації, нагляд за популяціями диких кабанів та суворе дотримання протоколів біобезпеки на свинофермах. Комплексні програми заходів з профілактики та боротьби з африканською чумою свиней на території ОТГ є важливою складовою забезпечення епізоотичного благополуччя.

Ключові слова: Африканська чума свиней, свинарство, заходи біобезпеки, заходи боротьби.

Африканська чума свиней (АЧС) – висококонтагіозна вірусна хвороба, яка вражає домашніх і диких свиней, завдаючи значних

економічних збитків свиначству в Африці, Європі та Азії. Україна є неблагополучною по АЧС з моменту її першої появи у 2012 році. Наразі АЧС в Україні поширилася на всі регіони країни, спричинивши значні збитки у свиначстві. Хвороба вразила як комерційні, так і присадибні свиноферми, і вважається, що поширення хвороби пов'язане з кількома факторами, включаючи погані заходи біобезпеки, недостатні заходи контролю та нелегальну торгівлю свинями [1, с. 8].

АЧС в Україні поширюється переважно через прямий контакт між інфікованими та сприйнятливими свинями. Хвороба також передається через забруднені корми, воду, обладнання та транспортні засоби, що використовуються для перевезення свиней. Встановлено, що дикі кабани також відіграють значну роль у поширенні АЧС, оскільки вони можуть виступати резервуаром вірусу і передавати хворобу домашнім свиням [2, с. 100].

Клінічні ознаки АЧС у свиней можуть відрізнятися залежно від вірулентності вірусу, віку та імунного статусу свиней і характеризуються високою температурою, втратою апетиту, депресією та крововиливами на шкірі, слизових оболонках і внутрішніх органах. У деяких випадках у свиней також можуть спостерігатися респіраторні симптоми, такі як кашель і задишка. Смертність заражених свиней може досягати 100%.

Діагностика АЧС в Україні базується на клінічних ознаках, епідеміологічних даних та лабораторних дослідженнях. Діагностика проводиться в акредитованих лабораторіях, а відбір зразків здійснюється відповідно до рекомендацій МЄБ. Переважно використовують тести РІФ та ПЛР [3, с. 144].

Заходи боротьби з АЧС в Україні базуються на рекомендаціях МЄБ, зокрема ранньому виявленні хвороби та запобіганні занесенню та поширенню вірусу. У вражених господарствах проводять заходи стемпінг-ауту, швидкий забій всього поголів'я свиней, а на території прилеглих територій (у зоні захисту) для запобігання подальшому поширенню вірусу всіх сприйнятливих тварин здають на забій.

Спалахи АЧС в Україні призвели до значних економічних втрат у галузі свинарства. Окрім прямих втрат від депопуляції інфікованих господарств, існують також непрямі втрати через торговельні обмеження на живих свиней та продукцію свинарства. Епізоотія АЧС в Україні призвела до спаду виробництва свинини, скорочення експорту та зростання цін на продукцію свинарства.

За даними Держпродспоживслужби з початку 2023 року в Україні зареєстровано 38 випадків захворювання на африканську чуму свиней (АЧС). Із них 18 спалахів – серед свійських свиней, по 7 – у свиногосподарствах і дикій фауні, а також 6 інфікованих об'єктів. Це Чернівецька, Херсонська, Дніпропетровська, Полтавська, Кіровоградська, Чернігівська області та ін., що свідчить про значне поширення вірусу на території України. Так, на території Чернігівської області протягом року зареєстровані 6 неблагополучних пунктів АЧС (1 в дикій фауні, 2 в приватному секторі, 3 в свиногосподарствах). Усі вони на даний час оздоровлені [4]. Проаналізовані нами комплексні програми заходів з профілактики та боротьби з африканською чумою свиней у Козелецькій ОТГ та Лосинівській ОТГ Чернігівської області є важливою складовою протиепізоотичних заходів. Програми розроблені таким чином, щоб охоплювати всі аспекти профілактики та боротьби з АЧС. Першим кроком програми є проведення оцінки ризику занесення АЧС на територію ОТГ. Це

передбачає визначення потенційних джерел інфекції, таких як сусідні господарства, транспортні шляхи та популяції диких кабанів. На основі цієї оцінки визначаються та впроваджуються відповідні заходи для зменшення ризику занесення інфекції. Одним з основних заходів програми є суворе дотримання протоколів біобезпеки на свинофермах. Це включає обмеження доступу на ферму, дезінфекцію обладнання та транспортних засобів, а також суворий контроль за переміщенням людей, тварин і транспортних засобів на території ферми та за її межами. Крім того, фермери зобов'язані негайно повідомляти ветеринарні органи про будь-які незвичні випадки захворювання або загибелі тварин у своїх стадах. Іншим важливим аспектом програми є нагляд за АЧС у популяціях диких кабанів. Це передбачає регулярний моніторинг і тестування диких кабанів на АЧС, а також суворий контроль за полюванням і утилізацією туш диких кабанів для запобігання поширенню вірусу. Важливим компонентом програми є також просвітницькі та інформаційні кампанії. Це включає в себе інформування фермерів, мисливців і широкої громадськості про ризики АЧС і про те, як запобігти її поширенню. Інформаційні матеріали, такі як брошури та плакати, розповсюджуються для підвищення обізнаності та сприяння дотриманню протоколів біобезпеки. На додаток до цих заходів, програма також включає планування на випадок надзвичайних ситуацій для управління спалахом АЧС. Це передбачає створення груп екстреного реагування, процедур швидкої діагностики та повідомлення про підозрілі випадки, а також планів утилізації інфікованих тварин і заражених матеріалів. Наразі Чернігівська область благополучна щодо АЧС, хоча питання дотримання вимог біобезпеки у свиногосподарствах залишається

досить актуальним, враховуючи небезпеку занесення вірусу АЧС в господарства різної форми власності, а також господарські та економічні зв'язки між сусідніми областями.

Висновок. АЧС в Україні залишається значною проблемою для свинарства в країні, а заходи контролю, що здійснюються урядом та свинарською галуззю, потребують посилення для запобігання подальшому поширенню хвороби. Вкрай важливо впроваджувати комплексні програми заходів, спрямованих на недопущення занесення вірусу африканської чуми свиней на територію територіальних громад. Зокрема захворювання свиней на АЧС на Чернігівщині потребує постійного контролю та вжиття відповідних заходів реагування, тому необхідно посилити контроль за проведенням профілактичних заходів, які б звели до мінімуму виникнення АЧС.

Список літератури

1. Корнієнко Л.Є. Африканська чума свиней: історичні аспекти, сучасна епізоотична ситуація у світі та в Україні, імунітет та перспективи вакцинопрофілактики. Науковий вісник ветеринарної медицини. 2014. (14). С. 5–12.
2. Ребенко Г.І., Титова Т.В. Алгоритм епізоотологічного аудиту свинарських господарств для виявлення ризиків занесення вірусу африканської чуми свиней. Ветеринарна біотехнологія. 2018.
3. Hoetskyu P.B., Pokhaliuk O.M., Shelepylo A.V. African swine fever in Ukraine. Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences. 2017. 19(78). P. 141–145.
4. [Електронний ресурс] <https://dpssc.gov.ua/>